

- метакогнітивні стратегії: визначення конкретної мети спілкування, прогнозування (планування) перебігу розмови та послідовності викладу своїх думок, використання в разі потреби словників та різного виду довідкового матеріалу, ведення словника для запису нових слів, кліше у ДМ, самооцінка результатів, ведення статистики своїх помилок та визначення шляхів їх виправлення;

- стратегії саморегулювання (здатність керування власними емоціями);

Комунікативні стратегії:

- компенсаторні стратегії: пристосування висловлювання до своїх можливостей, використання синонімів, опис понять, повтор чи перефразування репліки, заміна забутого слова аналогом з рідної чи іншої іноземної мови, використання міміки, жестів, малюнків чи схем, використання слів-заповнювачів пауз, повтор-перепитування запитання чи останньої репліки, повністю чи часткове ухиляння від комунікації, використання словників чи довідників [1; 2].

Зазначимо, що формування навчально-стратегічної компетентності в говорінні передбачає використання низки засобів, серед яких чільне місце займають пам'ятки.

У методиці виокремлюють за характером змісту такі види пам'яток: 1) пам'ятка-алгоритм – подається строго фіксована послідовність виконання операцій; 2) пам'ятка-інструкція – пропонується певна / бажана послідовність операцій, але користувачеві дається можливість самостійно змінити цю послідовність або згорнути деякі операції; 3) пам'ятка-порада – рекомендує можливі способи виконання дій, залишаючи користувачеві право вибору найоптимальнішого для неї способу виконання дії; 4) пам'ятка-показ – має на меті дати приклад виконання завдання; 5) пам'ятка-стимул – стимулює активність через розкриті перспективи дій [1, с. 83]. Вагаємо, що в процесі формування навчально-стратегічної компетентності доцільно використовувати усі перелічені види пам'яток залежно від цілей навчання.

Таким чином, навчально-стратегічна компетентність є важливим компонентом іншомовної комунікативної компетентності і є однією з умов ефективного іншомовного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудима Ю. П. Формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 236 с.

2. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англійською комунікативною компетенцією: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.

Григорішак О. В.

група МАМ-2 (Тернопільський національний

педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

Науковий керівник – доктор пед. наук, професор Задорожна І. П.

ПРОБЛЕМНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДИСКУСІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У методиці навчання іноземних мов дискусія розглядається як обговорення певної проблеми шляхом обміну думками при співпаданні чи розходженні позицій, точок зору [1, с. 92].

У підготовці студентів лінгвістичних спеціальностей ми базуємося на дискусії-обміні думками. Це особливий варіант організації обговорення, при якому після групового обміну думками, один представник від кожної команди бере участь у груповій дискусії, а інші члени команди можуть йому допомагати. Цей різновид дискусії не лише посилює активність всіх її учасників, а й розвиває вміння участі у груповій роботі, спільному прийнятті рішень [1, с. 94].

Ми дотримуємось поглядів І. В. Зайцевої щодо етапів організації та проведення дискусії-обміну: організація дискусії, переддискусія (експозиція), власне дискусія та аналіз дискусії [1, с. 95].

Організаційна стадія дискусії починається з визначення викладачем її мети, яка вказує на те, для чого необхідна дискусія, чому слід навчати, та які результати очікуються [2, с. 81]. Далі алгоритм дій такий:

- з'ясування цілей;
- поділ студентів на підгрупи;
- опис проблемної ситуації;
- вибір представника підгрупи;
- обмін думками щодо проблемної ситуації в підгрупах;
- окреслення основних аргументів у підгрупі;
- участь представника в груповій дискусії з можливістю перерви для консультації

[1, с. 93-95].

Дискусія завершується аналізом та оцінкою результатів шляхом співставлення результатів визначеним цілям.

Чітко визначений та цікавий для студентів предмет обговорення, або тема, є одним з головних ознак дискусії, який викликає зацікавленість співрозмовників. Вдало обрана тема також є запорукою активного обміну думками, і має бути максимально наближена до життєвих орієнтацій студентів, їхніх інтересів, навчання, відбивати актуальні проблеми сучасності, знаходитися у сфері компетентності учасників групового діалогу [1, с. 95]. Включеність всіх учасників досягається участю кожного в початковому груповому обговоренні, після чого група зацікавлено стежить за роботою і підтримує зв'язок зі своїми представниками.

Викладачу необхідно встановити правила введення дискусії, основні з яких передбачають, певну обмеженість у часі, обов'язковий виступ кожного студента, аргументоване підтвердження своєї позиції. Для спостерігачів необхідно: уважно вислухати кожного члена групи, не повторюватися, не допускати особистої конфронтації та оцінки мовця.

Розглянемо докладніше, яку ситуацію слід вважати проблемною. Аналіз підходів до вирішення цього питання дозволяє виділити такі ознаки: новизна, або наявність невідомої інформації, що має бути розкрита у проблемній ситуації; пізнавальна потреба – дія, завдяки якій виникає інтерес до нового невідомого засобу чи умови дії; змістовність – наявність проблеми, конфлікту; ставлення людини до ситуації [1, с. 77].

Проблемне завдання – це мовленнєва вправа, у якій невідомий один із його компонентів, тобто відомо про що говорити, для чого, але невідомо як формулювати думку і якими засобами спілкування [2, с. 253]. Слід зазначити, що проблемне завдання є тим компонентом, який відрізняє проблемну ситуацію від комунікативної ситуації.

Таким чином, основою дискусії є проблемне завдання і проблемна ситуація, які значною мірою визначають хід та ефективність дискусії.

Дискусія є ефективним засобом формування різних мовленнєвих навичок та вмінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцева І. В. Формування у майбутніх філологів компетентності в англійському діалогічному мовленні на засадах проблемних ситуацій: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2017. 284 с.
2. Топтигіна Н. М. Навчання дискусії на матеріалі художніх текстів у процесі вивчення англійської як другої іноземної мови : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2004. 210 с.